ש א מיי׳ פ״א מהלכות מעשר הלכה ו ופ״ז

מהלכות בכורות הלכה ד סמו

עשין קלה טוש"ע י"ד סיי שלא [סעיי עא] וסעיף עב:

ב מיי׳ פ״ז מהלכות בכורות

הלכה ב סמג עשין ריב:

יתעשרו מזה על זה א"ל אמר הרא יהעשירי

תן עשירי לזה ותן עשירי לזה אי הכי כבשים

ועזים נמי וצאן משמע כל צאן אחד 6 הכא

נמי לימא משמע כל דגן אחד אמר אביי

ראשיתם וכן יאמר ר' אילעא ראשיתם יכן בי אילעא ראשיתם

רבא אמר בלא ראשיתם 🌣נמי משמע כל

דגן אחד לא מצית אמרת בשלמא התם

אמרינן וצאן משמע כל צאן אחד דאי סלקא

דעתך כבשים ועזים נמי לכתוב וכל מעשר

בהמה וכי תימא אי כתיב כל מעשר בהמה

הוי אמינא אפילו חיה תחת יתחת מקדשים

גמר ואתי בק"ו מחדש וישן בקר וצאן למה

לי בקר וצאן הוא דאין מתעשרין מזה על זה

אבל כבשים ועזים מתעשרין אבל הכא מי

סגיא דלא כתיב דגן למעומי שאר מינין

מתקיף לה רב הונא יו בריה דרב נחמן אימא

לערבו לבקר בצאן אמר ליה מר זומרא

בריה דרב נחמן לרבא אית ליה נמי העשירי

איכא דאמרי אמר רבא בלא עשירי נמי לא

מצית אמרת בקר וצאן מתעשרין מזה על זה

דאיתקש מעשר בהמה למעשר דגן מה

אמעשר דגן ממין על שאינו מינו לא אף

מעשר בהמה ממין על שאינו מינו לא והא

ירבא הוא דאמר ⁴שנה לשנה הקשתיו ולא

לדבר אחר הדר ביה רבא מההיא ואיבעית

אימא ∘חדא מיניה רב פפא אמרה: מתני'

במעשר בהמה מצמרף כמלא רגל בהמה

רועה וכמה היא רגל בהמה רועה מ"ז מיל

היו בין אלו לאלו ל"ב מיל אין מצמרפין היו

לו באמצע מביא ומעשרן באמצע ר"מ אומר

הירדן מפסיק למעשר בהמה: גמ' מנא הני

מילי אמר רבה בר שילא דאמר קרא יעוד תעבורנה הצאן ע"י מונה וקים להו לרבגן

רשיתסר מיל קא שלמא ביה עינא דרועה:

היו בין אלו לאלו שלשים ושנים מיל אין

מצמרפין וכו': שלשים ושנים הוא דאין

מצטרפיז הא בציר מהכי מצטרפיז והא

קתני מ"ז מיל מפי לא משום דקא בעי

למיתנא סיפא היו לו באמצע מביא

ומעשרן באמצע וכמה אמר רב חמש מכאן

וחמש מכאן וחמש מאמצע דהני חמש

חזיא להכא וחזיא להכא ושמואל אמר אפי׳

חמש מכאן וה' מכאן ואחד באמצע יו חזינן

לרועה כמאן דקאי הכא וקריגן ביה מונה

 מ"ל ה"נ ודגן משמע כו'
ל"ק, ב"ל [ממורה ה.], ג) נמי
ל"מלים אמרת ודגן משמע כל
ל"ל מציב אל בשלמא כו' ל"ק, דגן א' בשלמא כו' ל"ק, ד) [לעיל נג:], ד) [שבת כז. ב"ק סו: שבועות כו.ז. ב"ק טו. שטעוע טו.ן, ז ההיקושה דמיעוטינהו לבקר, ז) במ"ה: דמלרפת, מ) ז"ק, ע) ז"ק, י) נ"ה ומוקי ז"ק, כ) ז"ק, י) נ"ה ומוקי ז"ק, כ) ז"ק, יו נ"ה ומוקי על זה תירוש ודגן דחד חלב בתיב בהו כי תרם מהאי אהאי לא לקי כתב רחמנא וכר ז״ק, לא ולחלק ז״ק, מ) ז״ק, (ט) ז״ל בב״ק סו:, ס) [תענית ט.],

תורה אור השלם ו. וְכָל מֵעְשֵׂר בְּקָר וְצֹאן. כֹּל אֲשֶׁר יַעֲבֹר תַּחַת הַשְּׁבֶּט בְּעַשִּׁירִי יִהְיֶה קֹּדֶשׁ לַיִייָ:

2. כּל חֵלֶב יִצְהֶר וְכָּל חַלֶב תִּירוֹשׁ וְדָגָן רַאשִׁיתָם אֲשֶׁר יִתְנוּ לִיִיָּ לְךָּ נְתַתִּים:

3. שור או כשב או עז בי כ. שוו או בשב או עו בי יולד וְהָיָה שָׁבְעַת יְמִים תַּחַת אִמוֹ וּמִיוֹם הַשְּׁמִינִי וְהָלְאָה יֵרְצָה לְקַרְבָּן אִשָּׁה הַשְׁפַּלָה וּבְעָרֵי הַנְּגֶב וּבְאָרִץ בּּנְיִמוֹ וּבִסְבִיבִי יְרוּשָׁלֵם וּבְעָרִי יְהוּדָה עד תַּעְבַרְנָה הַצֹּאן עַל יְדִי מוֹנָה אָמֵר יְיִ: ירמיהו לג יג

מוסף רש"י

לשנה הקשתיו. מעשר נהמה למעשר דגן, שלח יתרום משל שנה שעברה שנולד קודם אלול על שנולדו לאחר אלול, ולא לדבר אחר. מין

שימה מהובצת

ל) ראשיתם וכן אמר ר' אלעזר ראשיתם: כ) הונא בר נתן אימא ליערבו לבקר וצאן אמר: גן באמצע חזיאן אות נ' נמחק: חזיאן אות נ' נמחק: דן ויצהר ה"נ דכתיב מעשר אבקר ועשירי אצאן ליתי צאן וצאן מקו"ח דחדש וישן וה"נ: דן (בהמה. (שסימניה) [למיני]): ו] לא מיותר מיסתבר: זו דמי מיחוד מיסובר: זן ינויעטא דהיקשא: זן מכאן וה' מכאן: וה': ען ואיתויי דמיא כמאן: ון ליה אביי אפילו: יאן מוקי ליה לחלק: יכן ורבא דאמר הכא בלא: יגן ומוקי ליה יחלק וכו׳ דגן מדסמך . ליה: טון ומוקי ס״א ואתאי יון דמשמע דקאי אכולהו: יתן כדלעיל ומיהו דגן: יען נפקא ליה מראשית: ק ועל רבא ועל רב פפא: יסעשרו מוה על זה. בקר ולאן: אמר קרא העשירי. דסמך מעשר אבקר ועשירי סמך אלאן דהשתא כתיב מעשר אכל חד וחד: כנשים ועוים נמי. לא ליעשרי כי היכי דלעיל כתיב חלב אינהר וחלב אתירוש ודגן ודרשינן דגן דגן מק"ו דתירוש וילהר ח וה"נ דרשינן ק"ו דחדש

וישן: ומשני ולאן משמע כל לאן א׳: רחשיתם. סמוך לדגן הוי רחשיתם לומר תן רחשית לכל דגן ודגן בסדר ויקח קרח: בשלמה המם דרשינן ולהן משמע כל לאן א׳. דמייתרי לן קראי: דחי ס"ד כבשים ועוים נמי. לח ליעשרו אהדדי לכתוב רחמנא וכל מעשר בהמה ואנא ידענא דמין על שאינו מינו לא דאתי מק"ו מחדש וישן: וכי תימה הי כתב בהמה ה"ה. חיה בכלל בהמה וליחייב חיה במעשר כדקי"ל בב"ק (דף נד:) חיה בכלל בהמה הו להרבעה משום הכי לא הוה לריך למכתב בקר ולאן דאנא גמיר תחת תחת מקדשים כתיב הכא (ויקרא מ) תחת השבט וכתיב התם (שם כב) תחת אמו והתם חיה לא דכתיב שור כשב ועז נשםן הלכך לכתוב בהמה ואתי בק"ו מחדש וישן למין בשאינו מינו לא ולהכי כתב בקר ולאן למימרא דבקר ולאן הוא דאין מתעשרין הא לאן ולאן מתעשרין אלא הכא גבי דגן לא ח מיסתבר קרא למידרש דתירוש ודגו הוא דאין מתעשרין הא דגן ודגן מתעשרין דמי סגיא דלא כתב דגן למעוטי שאר מינין דלא ליחייבו במעשר מדאורייתא: אימא לערבו לבהר ולאג כלומר מנא ליה לרבא דלהכי כתיב בקר ולאן דלא יתעשרו מוה על זה אימא להכי פרטינהו קרא בהדיא לערבינהו דליעשרו אהדדי דאי הוה כתב בהמה הוה מייתינן מחדש וישן דמין בשאינו מינו לא ולהכי אדכרינהו בהדיא למימרא דליעשרינהו אהדדי. וקס"ד דרב הונא דמדרבא לית ליה ראשיתם העשירי נמי לית ליה לרבא דלידרוש תן עשירי לוה ועשירי לוה הואיל ולא כתב מעשר בקר ומעשר לחן: ממין על שחינו מינו לה. וח"ת בכבשים ועזים נמי א"כ ריבויא דבהר ולאן מאי אהני. ואם תאמר מה ראית מסתברה ז יי דמעוטינהו דהיקישה לבקר ולאן אתא דלא ליעשרו אהדדי דהא לא דמו כלל אהדדי וריבויא דבקר ולאן לרבויי כבשים ועזים דהא דמו אהדדי לענין קרבן דהאומר הרי עלי מן הצאן יכול להביא בין כבש בין עו: הדר ביה רבה מההיה. קמייתה וסבירא ליה נמי דלמילי אחרנייתא נמי איתקש למעוטי בקר ולאן וכבשים

ועזים דמתעשרי נפקח לן מריבוייה

אמר אביי ראשיתם כו' רבא אמר בלא ראשיתם כו'. תימה דבפ"ק דתמורה (דף ה.) גבי הא דאמר אביי דכל א [מילתא] דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד מהני פריך מתורם ממין על שאינו מינו דאמר רחמנא תן חלב לזה ןוחלב לזהן ותנן דאם תרם אין תרומתו

תרומה ומשני אמר קרא ראשיתם אלמא מוקי ליה ין אפי׳ לחירוש ויצהר לאשמועינן דלא מהני והכא מוחי יאו לה לחלק במיני דגן דאין תורמין מזה על זה ים ורבא אמר בלא ראשיתם נמי לא מלית אמרת שוודגןן משמע ש [כל] דגן אחד ים י דמוקי בהדיא התם להכי דקאמר התם ולרבא דאמר לא מהני אי לאו דאמר רחמנא ראשיתם הוה אמינא תירוש וילהר דכתיב בהו חלב חלב שאין תורמין ס תירוש ודגן דחד חלב כתיב בהו ידו מהאי אהאי כתב רחמנא ראשית וי"ל דלאביי ודאי משמע שח דהאי ראשית לחלק במיני דגן דמדסמך ליה קרא לודגן שוו ומוקי נמי לומר דלא מהני דמשמע יו דקרא אכולהו מיני דכתיבי בקרא ⁰ לחלק בתירוש וינהר לא אינטריך אלא לומר דלא מהני וכי היכי דלא מהני בתירוש וילהר לא מהני נמי במיני דגן ורבא דקאמר הכא לא לריך משום דמק"ו נפקא כדלעיל יח ומן דגן ליכא למידרש דמשמע מי [כל] דגן אחד כדקאמר הכא דאינטריך לגופיה למעוטי שאר מינים והתם נפקא ^{יטן} לן מראשית כדאשכחן בכמה דוכתי (פסחים דף יח:) מילתא דאתיא בק"ו טרח וכתב לה קרא והשתא נמי ניחא הא דמייתי הכא ראשית על דגן ודגן והתם מייתי ליה רבא על דגן ותירוש דודאי תרוייהו נפקי מק"ו בין תירוש ודגן בין דגן ודגן ומ"מ כתביה אתרוייהו כמו מילתא דאתיא בה"ו טרח וכתב לה קרא וא"ת ולרבא כיון דכתיב ראשיתם אכולהו חלב חלב למה לי וי"ל משום דלא הוי מוקמינן ראשיתם אתירוש וינהר כיון דאינם כלאים זה כזה: ואתי בק"ו מחדש וישו. לא הוי מצי למימר דאתי בהיקישה דעשר תעשר דלעיל דהה אמר רבא לעיל לשנה הקשתיו ולא לדבר אחר: אימא דערובי בצאן. דכתבינהו בחד מעשר ולא כתב

ומעשר לאן: חדא מיניה רב פפא אמרה.

ט בריש ב"ק (דף ד:) נמי קאמר הכי ועל ק רב פפח רגיל לומר כן שמלך אחר רבא כדאיתא ש (במועד קטן) (דף כח:) ויש דברים כשהיה אומר דסבורים שהם בשם רבא:

מיתיבי דבקר ולאן וכי פרכינן בריש שמעתין [נג:] אי הכי חדש וישן נמי לאו פירכא היא דהא בחדש וישן כחיב בקרא בהדיא דאיתקוש דהא בקרא דהקישא כחיב שנה שנה: ב**ותבי' מלטרף כמלא רגל בהמה רועה.** כפי שיעור שהבהמה מתרחקת והולכת כשהיא רועה דהיינו ט"ז מילין. ל"א כפי מה שהבהמות רחוקות זו מזו ויכולות להשתמר ברועה אחד והיינו ט"ז מילין כדמפרש בגמרא דהכי שלטא עינא דרועה ואם יש לו חמשה בהמות בכפר זה וחמשה בהמות בכפר אחר רחוק מזה ט"ז מילין מביאן לתוך דיר אחד ומעשרן ואם רחוקות יותר פטורות ובגמרא מפרש טעמא: שלשים ושסים מיל. פריך בגמרא מאי קאמר: היה לו באמלע. אותן האמלעיות מלרפות את הלדדין והאי דקתני מביא ומעשרן באמלע לא מביא ממש קאמר: הירדן מפסיק. שאם יש לו חמשה בהמות מכאן וחמשה מכאן וירדן באמלע אין מלטרפות ופטורות וטעמא מפרש בגמרא נים: גב" מעבורנה הנאן על ידי מונה. משמע אם יכולות להמנות ברועה א' מיקרו נאן ותעבורנה תחת השבע להתעשר ואי לא לא: והא קחני ש"ז מיל. הוא דמצטרפין טפי לא: וכמה. יהא לו בצדדין ובאמצע שיצטרפו: ה' מכאוף וה' באמצע. מצטרפות ומביאן לחוך דיר א' ומעשרן והחמש הנותרות בדיר מצטרפות לגורן אחר כשיולדו לו עוד טלאים. אבל אי הוי הנך דצד האחד קרובות לאמצעיות בתוך ט"ז מיל ואותן שבלד שני רחוקות יותר מט"ז מיל אותן הרחוקות פטורות לגמרי ואינן לריכות להמתין עד שיולדו לו עוד טלאים להצטרף לגורן אחר: דהנך ה׳. אמצעיות חזיין להכא ולהכא דכל לד דמצטרפת" להו איכא שיעור מעשר אבל אם יש מכאן ה׳ ומכאן ד׳ ובאמצע ה׳ אין הד׳ מצטרפות ואין לריכות להתתין לגורן אחר: ה׳ מכאן וה׳ מכאן ואחם באמצע. אע"ג דהך חדא לא חזיא לתנינא הואיל ורועה אורחיה למיזל התם ואיחויי ש הויא כמאן דקאי התם וקרינא ביה מונה וכ"ש ד' מכאן וה' מכאן ואחת באמלע דהך חזיא ללירופא דמניינא: רבינו גרשום

מעשר בקר ומעשר צאן הכי נמי דיתעשרו מזה על זה: הדר אמר קרא העשירי כדכתיב תרי זימני מעשר מעשר דמי: אי הכי כבשים ועזים נמי. נימא תן עשירי לזה ועשירי לזה ולא יתעשרו זה על זה: הא כתיב יתעשרו זה על זה: הא כתיב וצאן משמע כל צאן אחד: הכא נמי לימא. כל חלב תירוש ודגן כל משמע כדגן ורודש דו אן כל משמע כו גן אחד ויתעשר חטה על שעורה: ראשיתם. תן ראשית לזה וראשית לזה שלא יתעשרו מזה על זה: דאי ס״ד כבשים ועזים נמי. לא יתעשרו זה על זה לכתוב לא יתעשרו זה על זה לכתוב כל מעשר בהמה ולא לכתוב בקר וצאן: הוה אמינא אפילו חיה. כי היכי דילפינן] חיה מבהמה ילפינן) לענין הרבעה הכי (ילפינן) לענין (ילפינן) לענין הרבעה הכי נמי יליף חיה למעשר. הא ליכא למימר משום (דמי) דמעשר תחת תחת מקדשים גמר וחיה ליכא בקדשים. ואכתי לכתוב כל מעשר שהן כלאים זה בזה אינו דין . שלא יתעשרו מזה על זה בקר וצאז למה לי כר': האי מייתר: אלא הכא מי סגיא דלא כתב דגז למעוטי שאר בצאן דמעשרין מן הבקר עי הצאן ומן הצאן על הבקר: לרבא נמי דמפיק וצאן לכל רגל בהמת רועה. כלומר כל אותן בהמות של אדם אחד שרועות בשדה אחד כשיעור שרגל בהמה הולכת ורועה ורועה אחד ביניהם יותר מט"ז מיל: יכול לשמור ולמנות הוי אשר יעבור דכתיב גבי מעשר: משום הכי קתני מעשו: משום והכי קותני שלשים ושתים משום דקא בעי למיתנא סיפא היו לו באמצע אותן ל"ב אבל בעדר אחד טפי מט"ו אין מצטרפין: וכמה. בהמה ליהוו באותן ל״ב מיל דכי

ואכתי לכתוב כל מעשר בהמה ואתי בק"ו מחדש וישן ומה חדש וישן שאין כלאים זה בזה אין מתעשר מזה על זה כבשים ועזים בקר דצאן למוד לי כדי האל כבשים ועזים מתעשרים מזה על זה דלהכי אתי וצאן דכל משמע צאן אחד ולהכי דרא כובר דגן למעוסי שאר מינין. דאין מחייבין במעשר מן התורה ולאו מייתר הוא למימר כל מעשר דגן אחד: אימא ליערבן. בקר בצאן. האי בצאן דכתב לאו להכי כתיב דמעשרין כבשים על העזים אלא לערבן בקר צאן משמע אית ליה נמי העשירי תן עשירי לבקר ועשירי לצאן: מצטרף הולכת ורועה וחדבה אחד יכול לשומרן מצטרפין להתעשר ביחד דהוי עדר אחד: ט"ז מיל. דקים להו לרבנן דטפי לא אזלא רגל רו בנן דספי לא אולא דגל בהמה וכולן שעומדות בתוך ט"ז מיל מצטרפות: היו לו ב' עדרים ובין אלו לאלו ל״ב מיל אין מצטרפין: היה לו עדר באמצע אלו ל״ב מביא ומעשרן כולן עד אותו עדר שבאמצע שהרי עכשיו אין בין עדר לעדר ט"ז מיל אבל החיצונים אין יכול להביא אלו לאלו שהרי יש ביניהם יותו מט"ז מיי: הירדן [מפסיק] אין מצטרפין למעשר אחד: על ידי מונה רועה. כלומר דההוא צאן דרועה אחד עדר ומצטרף למעשר אחד למנין דהיינו מעשר: וקים להו כו'. ותעברנה כלשון כל

הוד לד באמצע דמצטוןי: אמר רב חמש מכאן וחמש מכאן וחמש באמצע. דהני חמש חזיין לאיצטרופי להכא ולהכא דכי אזיל

הוו לו ראמצע דמצמרת:

במדבר יח יב

לְיֵי: ויקרא כב כז 4. עשר תעשר את כַּל יר. עשו וְינִעשׁוּ אֵוּל בְּּל הְבוּאָת זַרְעֶּךְ הַיּצְא הַשְּׁדָה שְׁנָה שְׁנָה: דברים יד כב 5. בְּעָרִי הָהָר בְּעָרִי הַשְׁפַּלָּה וּבְעָרִי תַּנְּגֵב